

ตำนานพระบรมธาตุ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

(ตามต้นฉบับของหอสมุดแห่งชาติ)

พิมพ์ซ้ำ

ใน

งานฉาปนกิจศพ

นางเปี่ยม ศุภระกาญจน์

959.383

ห 391 ก

ณ ฉาปนกิจสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

วันเสาร์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๘

ตำนานพระบรมธาตุ

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา

(ตามต้นฉบับของหอสมุดแห่งชาติ)

พิมพ์ช่วย

ใน

งานฉาปนกิจศพ

นางเปี่ยม ศุกระกาญจน์

ณ ฉาปนกิจสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

วันเสาร์ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๘

กรมพระมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

(สำหรับงานทะเบียนราษฎร)

กระทรวงมหาดไทย

เลขที่ ๖๖

เลขที่ ๙๕๙.๓๘๓

๕ ๓๙๑๓

เลขทะเบียน พ.ร.บ. ๑๑๔๗๓

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๖๐๖๗ ม.๖๖๖๖ ๖๖๖๖๖๖๖๖

ตำนานพระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื่องในงานฉาปนกิจศพ คุณแม่เปี่ยม ศุกระกาญจน์ ซึ่งจัดให้มีที่วัดโสมนัสวิหาร จังหวัดพระนคร ในครั้งนี้ ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือ เพื่อเป็นการไว้อาลัย คุณแม่ และได้พิจารณาเห็นว่าบรรพบุรุษของข้าพเจ้าตั้งแต่ คุณปู่ ขนศรีราชวารณี (แซ่ ศุกระกาญจน์) มีภูมิลำเนาเดิม อยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงใคร่ที่จะได้เรื่องเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเผยแพร่ความรู้บ้างตามสมควรจึงได้ไปขอความร่วมมือ คุณไสว สุทธิพิทักษ์ เพื่อนรัก ขอพิมพ์ตำนานพระบรมธาตุ ซึ่งคุณไสว เคยได้รวบรวม และเคยพิมพ์มาแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าหนังสือตำนานพระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช อาจจะได้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าจึงได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกในงานศพของคุณแม่ ในครั้งนี้ด้วย ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณไสว สุทธิพิทักษ์ คุณณรงค์ สุทธิกุลพานิชย์ พ.ต.อ. สมชาย สุทธินนท์ คุณมณูญ บุรินทร์โกษทัต ที่ได้กรุณาเขียนคำรำลึก คุณของคุณแม่ มา ณ ที่นี้ด้วย

สนอง ศุกระกาญจน์

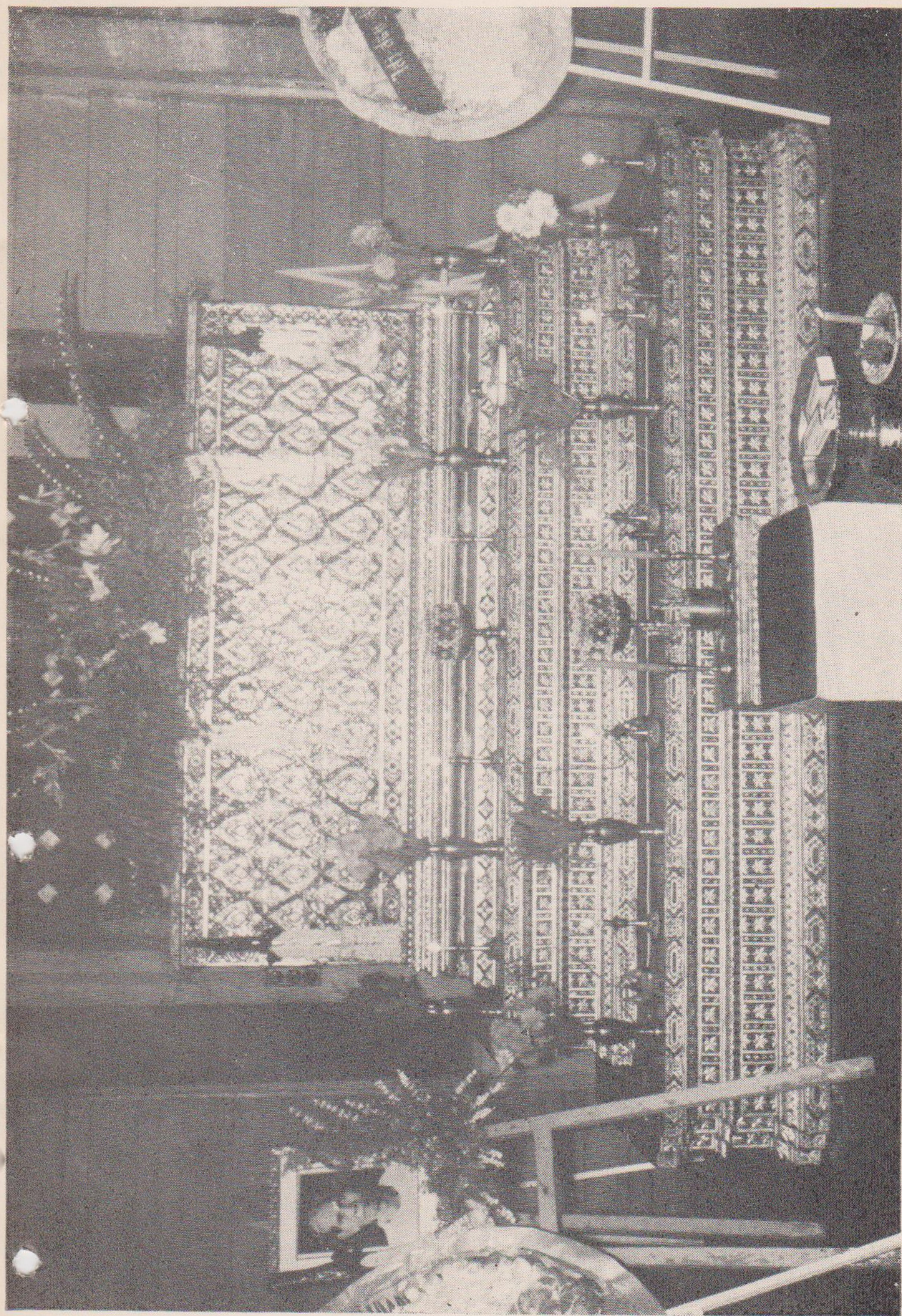

นางเปี่ยม ศุกระกาญจน์

ชาตะ พ.ศ. ๒๔๔๒

มรณะ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๘

ศพ คุณแม่เปี่ยม ศุกระกาญจน์ ตั้งสวดพระอภิธรรม ณ วัดโสมนัสวิหาร เมื่อ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๘

ประวัติโดยย่อ

นางเปี่ยม ศุกระกาญจน์ กำเนิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ เป็นบุตร นายเข็บ นางชื่น ศิริกุล ภูมิลำเนาเดิมอยู่ตำบลในเมืองอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อเยาว์วัยได้รับการอบรมอยู่ในวังท่ามกลาง ในเมืองนครศรีธรรมราช เมื่ออายุได้ ๒๕ ปี ได้สมรส กับ นายเขียน ศุกระกาญจน์ นายไปรษณีย์โทรเลขทุ่งสง ได้มีบุตรธิดาด้วยกันคือ :—

๑. นายสนอง ศุกระกาญจน์
๒. เรืออากาศเอก สนิท ศุกระกาญจน์ (เสียชีวิต
ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ)
๓. น.ส. เรณู ศุกระกาญจน์
๔. นายเสนาะ ศุกระกาญจน์
๕. ร.ท. สุตสละ ศุกระกาญจน์

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ย้ายภูมิลำเนาจาก
นครศรีธรรมราช เข้ามาอยู่ในพระนคร เพื่อดูแลปกครอง

(๔)

บุตรธิดาให้ศึกษาเล่าเรียน จนสำเร็จการศึกษาทุกคน และได้
บำเพ็ญตนเป็นพุทธมามกะที่เคร่งครัดตลอดมา

จนกระทั่งต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๐๘ ปราบกฐาการ
ป่วยไข้ บุตรธิดาได้ส่งเข้ารักษาตัว ในโรงพยาบาล
พระมงกุฎเกล้า เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๐๘ ปราบกฐาว่า
เป็นโรคมะเร็ง แต่เนื่องจากความชราและอาการโรคหนัก
มากเหลือที่นายแพทย์จะทำการรักษาให้ทุเลาและหายได้ จึง
ได้ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๑๘ กันยายน
๒๕๐๘ เวลา ๙.๑๐ น. สิริรวมอายุได้ ๖๗ ปี.

คำไว้อาลัย

กองปราบปราม

๒๑ กันยายน ๒๕๐๘

วันนี้นับเป็นวันเศร้าเสียใจของผมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อได้ทราบข่าวจาก คุณสนอง ศุกระกาญจน์ ว่าคุณแม่เปี่ยม ศุกระกาญจน์ ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว และจะงานฌาปนกิจศพในวันที่ ๒๕ กันยายน ๐๘ นี้ ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร เนื่องจากบิดามารดาของผมรักใคร่นับถือคุณแม่เปี่ยม เสมือนญาติมานานแล้ว จึงทำให้ผมรู้สึกทันท่วงทีแต่ผมยังเป็นคนเด็กๆ แม้ตอนหลังๆ จะห่างการติดต่อกันบ้าง เนื่องจากต่างก็ไปประกอบอาชีพกันคนละแห่ง แต่ก็มีได้เป็นเหตุที่จะทำให้ลืมท่านได้ ทั้งนี้ ก็เพราะคุณแม่เปี่ยม ผู้ซึ่งเมื่อยังมีชีวิตอยู่ได้สร้างแต่กรรมดี โอบอ้อมอารีย์แก่คนทั่วไป จึงเป็นที่รักใคร่นับถือของคนที่เคยรู้จักทั้งหลาย การมรณกรรมของคุณแม่เปี่ยม จึงมิได้ยังความโศกเศร้าอาลัยเฉพาะแต่ลูกหลานของท่านเท่านั้น แต่ยังความเศร้าโศก

(๖)

เสียใจให้แก่ญาติมิตรและผู้รู้จากคุณเคยกับคุณแม่เปี่ยม โดย
ทั่วกันด้วย ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ในสากลโลก ประกอบกับผลกรรมดีที่คุณแม่เปี่ยมได้สร้าง
สมไว้ ช่วยโปรดนำดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณแม่เปี่ยม
ไปสถิตย์ ณ สวรรค์ในสัมปรายภพด้วยเทอญ

พ.ต.อ. สมชาย สุธินนท์

(สมชาย สุธินนท์)

คำไว้อาลัย

ในการฉาปนกิจศพคุณน้ำเปี่ยม ศุภระกาญจน์ ซึ่งบุตร
และธิดาเป็นเจ้าภาพข้าพเจ้าผู้เป็นญาติได้รับการติดต่อขอให้
เขียนเรื่องที่เป็นประโยชน์นำลงในหนังสือที่เจ้าภาพจัดพิมพ์
ขึ้น เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานฉาปนกิจศพมารดา ณ เมรุ
วัดโสมนัสวิหาร วันเสาร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๘ ข้าพเจ้า
จึงได้เชิญธรรมะของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลงให้โดย
หวังว่าจะได้ประโยชน์แก่พุทธบริษัททั้งหลาย ดังนี้ :-

อนิจจา สงขารา สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เต กาลิกา
อสณฺฐิตา สังขารเหล่านั้นดำรงอยู่ชั่วคราว ไม่ตั้งอยู่ร่ำไป
สกุกาลา กาลिकासพฺเพ สังขารทั้งปวงมีเพียงชั่วคราว ตั้งอยู่
ชั่วคราว หุตฺวา หุตฺวา น โหนฺติ เต สังขารเหล่านั้นมีแล้ว ๆ
ไม่มีเล่า ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา โลเก ยทุปปนํ น นสฺสตี สิ่ง
ใดเล่าเกิดขึ้นแล้วไม่จบหายไป สัตว์จะได้สิ่งนั้นในโลกนี้ แต่
ที่ไหน เอวมภฺยูเตสุเปยเตสุ เมื่อสังขารเหล่านั้นมีเป็นแล้ว
อย่างนี้ สาธุ ตตฺถาชฺฌเปกฺขนา ความวางอุเบกขาในสังขาร

(๘)

เหล่านั้น เป็นการดี อปปี เตสํ นิโรธาย ปฏิปัตยาติสาธกา
อนึ่ง ความปฏิบัติเพื่อความดับสังขารเหล่านั้นเสียยิ่งเป็นการ
ดี สัพพํ สมฺปาตณียญฺหิ ควรยังกิจทั้งปวงให้ถึงพร้อม อป
ปมาเทน สพฺพทาทิ ด้วยความไม่ประมาท ในกาลทุกเมื่อแล

ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าขออนุโมทนากุศลราศีทักษิณานุ
ปทานที่เจ้าภาพบำเพ็ญอุทิศแด่คุณน้าเปี่ยม ศุกระกาญจน์
มารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว และได้จัดพิมพ์หนังสือตำนาน
พระธาตุนี้ แจกจ่ายเป็นกุศลสาธารณประโยชน์ ขออำนาจ
กุศลจงบันดาลให้คุณน้าเปี่ยม ศุกระกาญจน์ ได้ประสบสุข
คติในสัมปรายภพตามเจตจำนงของบุตรธิดา ซึ่งเป็นเจ้าภาพ
จงทุกประการ เทอญ.

มณูญ บุรินทร์โกษทัต

(นายมณูญ บุรินทร์โกษทัต)

กนิยายน ๒๕๐๘

รำลึกถึง แม่เปี่ยม ศุกระกาญจน์

คนที่รักเรามากที่สุด และเสียสละทุกอย่างให้แก่
เราได้มากที่สุด คนนั้น ก็คือ แม่ ของเราท่านนั้น

แม่รักลูก เสียสละทุกอย่าง แม่แต่ชีวิตของแม่
เพื่อลูกของแม่ พระคุณของแม่นั้น ยากที่จะหาคำใดมา
พรรณนาให้ครบถ้วนได้

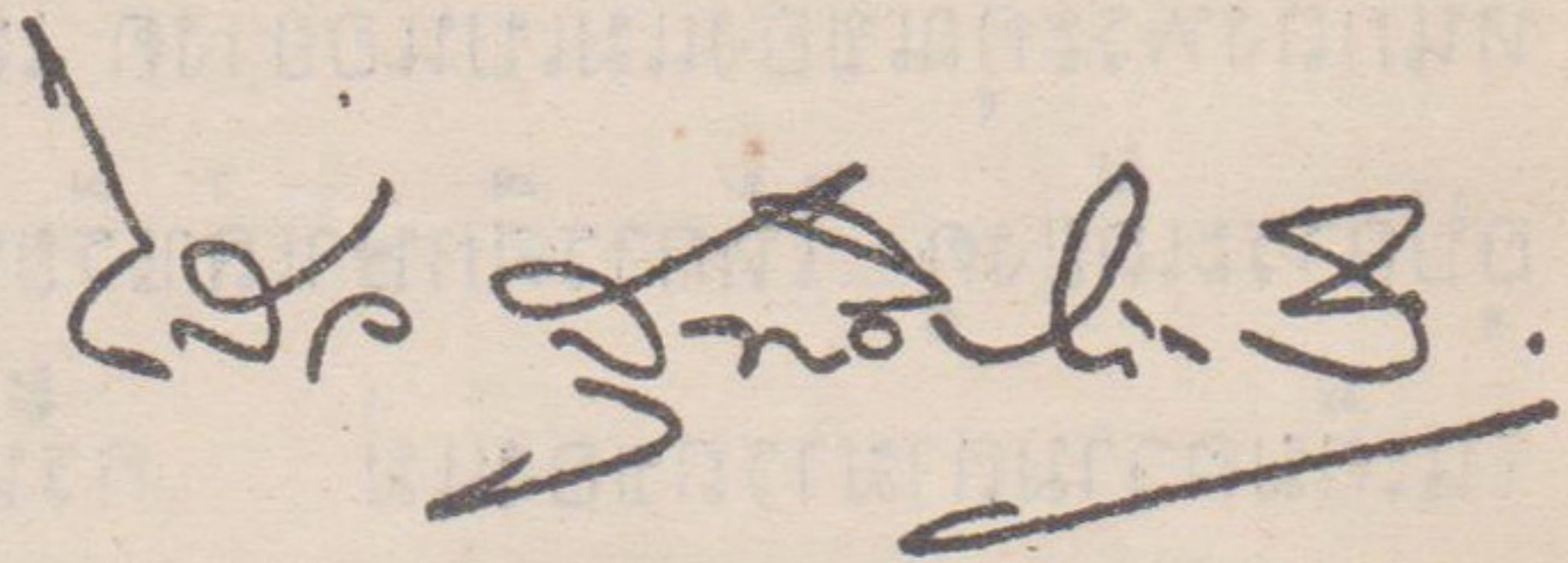
คุณสนอง ศุกระกาญจน์ เพื่อนรักของข้าพเจ้า ตระ-
หนักถึงพระคุณของแม่เป็นอย่างดี เมื่อแม่มียังมีชีวิตอยู่ แม่ได้
อุปการะเลี้ยงดู ให้การศึกษาเล่าเรียนแก่ลูกของแม่ทุก ๆ คน
จนเต็มความสามารถของแม่ ครั้นชราภาพเข้าครอบงำแม่
ลูก ๆ ของแม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสนอง ก็ได้แสดง
กตัญญูกตเวทิต่อแม่ สอนองพระคุณของแม่ โดยเลี้ยงแม่ตอบ
ครั้นแม่ล้มเจ็บลงเพราะโรคร้าย คุณสนองและน้อง ๆ ทุกคน
ก็ได้ให้การรักษายาบาลอย่างดีที่สุดแก่แม่ แต่ชราภาพ
และพยาธิ ไม่เคยยกเว้น มรณ ให้แก่ใครสักคนเดียว แม่จึง
จากลูก ๆ ไป แม่จากไปโดยมีสติ และโดยสงบ เพราะแม่

(๑๐)

ได้ประกอบกรรมดีไว้ในโลกนี้ ตั้งแต่ต้นจนจบชีวิตของแม่
แม่ร่างกายของแม่จะสูญสิ้นไปแล้ว แต่พระคุณของแม่จักคง
อยู่กับลูก ๆ ตลอดไปโดยแน่นอน

ขอกุศลกรรม อันแม่ได้บำเพ็ญแล้วในภพนี้ และกุศล
กรรม ที่คุณสนองและลูก ๆ ได้บำเพ็ญอุทิศให้แด่แม่ในครั้ง
กลบรรดาผลให้แม่ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ และขอให้กุศล
กรรมนั้นจงสนองแก่แม่ ตามควรแก่คติวิสัย เทอญ.

(ไสว สุทธิพิทักษ์)

บ้านเลิศจักษณ

๑๕๘ ถนนพระราม ๕ พระนคร

“คุณแม่”

โอ้ เจ้าพระคุณของลูกเอ๋ย
แม่ได้เคยเลี้ยงลูกและสั่งสอน
ผูกเปลให้ข้าให้ลูกนอน
บ่อนข้าวอาบน้ำให้ลูกกิน
ประโลมลูบจูบหอมกระหม่อมแก้ว
อาบน้ำให้แล้วก็นม
ขมันทาพาเข้าทนอนชม
แม่ปรารมภ์ระวังซึ่งโพลภัย
คราวลูกเสาะแสแม่โศกเศร้า
หยูกยาปลาข้าวเอาใจใส่
กางมุ้ง ยุงรันทงเลือดไร
มิให้ลูกน้อยยอนาทร.

“คำรำลึก”

ขออณิสงฆ์แห่งกุศลกรรมที่คุณแม่เปี่ยม สุกระกาญจน์
สะสมไว้ในภพนี้ และกุศลทานมัยที่ญาติมิตรได้บำเพ็ญ
อุทิศให้ โปรดดลบันดาลให้คุณแม่เปี่ยม สุกระกาญจน์
ประสพแต่อิฏฐคุณมณูญผลในสัมปรายภพ ทุกทิวาราตรีกาล
เทอญ.

ณรงค์ สุธธิกุลพาณิชย์

แม่ของลูก

คุณพ่อถึงแก่กรรม เมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๐๘ ยัง
ความเศร้าสลดใจแก่ลูกในครั้งนั้น ยังไม่ลืมเลือนไปจาก
ความทรงจำ ชั่วเวลาในรอบปี ต่อมาเมื่อ ๑๘ กันยายน
๒๕๐๘ คุณแม่สุดที่รักได้จากลูกๆ ไปอีกท่านหนึ่ง ความ
ทุกข์ครั้งนั้น ทำให้ลูกขาดที่พึ่งไปชั่วชีวิต ความหวาเหว
ความรันทดใจไม่มีที่เปรียบแล้วในชีวิตนี้

ถึงแม้ว่าความตายเป็นของธรรมดา สำหรับปุถุชนก็
ตาม แต่การตายของคุณแม่มิใช่เป็นของธรรมดาสำหรับลูก
เลย เป็นการสูญเสียร่วมโพธิ์ร่วมไทรที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งเคยให้ทั้ง
ความสุขและความอบอุ่นแก่บรรดาลูกหลานทั้งหลาย

พระคุณของท่านที่ได้เลี้ยงดู ให้การศึกษาอบรม
สั่งสอนมา ตลอดจนชีวิตของท่านนั้น ยังความทรงจำ ด้วย
กุศลผลบุญอันดีงามของคุณแม่ที่ท่านได้บำเพ็ญและสร้างสม
ไว้ ขอจงเป็นสิ่งลบลบรโรคและเป็นสิื่อนำดวงวิญญาณของ
คุณแม่ไปสู่สุคติ สถิตย์ในสรวงสวรรค์ และประสบแต่
ความสุขเกษมสันต์ตลอดกาล.

“จากลูก”

กำหนดการสวดพระอภิธรรม ศพคุณแม่เปี่ยม ศุกระกาญจน์

ณ วัดโสมนัสวิหาร (ฌาปนกิจกองทัพบก)

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๘ บุตรและธิดา เป็นเจ้าภาพ

,, ๑๙ กันยายน ๒๕๐๘ บุตรและธิดา เป็นเจ้าภาพ

,, ๒๐ กันยายน ๒๕๐๘ คุณไสว และ คุณสนม
สุทธิพิทักษ์ เป็นเจ้าภาพ

,, ๒๑ กันยายน ๒๕๐๘ คุณรำเพย ศุกระกาญจน์ พร้อม
ด้วยบุตรและธิดา เป็นเจ้าภาพ

,, ๒๒ กันยายน ๒๕๐๘ บริษัทกรุงเทพประกันภัย จำกัด
เป็นเจ้าภาพ

,, ๒๓ กันยายน ๒๕๐๘ พ.อ. เพ็ชรไพบูลย์ คุณสาคร
ศิริพร ณ ราชสีมา เป็นเจ้าภาพ

,, ๒๔ กันยายน ๒๕๐๘ คุณมณูญ คุณย่อน บุรินทร์โกษฐ์
เป็นเจ้าภาพ (ทำบุญครบ ๗ วัน)

,, ๒๕ กันยายน ๒๕๐๘ เวลา ๑๓.๐๐ น. มีพระธรรม
เทศนา และบังสกุล เวลา
๑๖.๓๐ น. ประชุมเพลิง

หนังสือ

ตำนานพระธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

ตามฉบับของหอสมุดแห่งชาติ

ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช

อาทิตยยังมีเมืองหนึ่งชื่อทนต์บุรี เจ้าเมืองชื่อว่า
โกสึหาราช มีพระอรรคมเหษีชื่อนางมหาเทวี มีพระราชบุตร
ผู้ชื่อนางเหมชาลา ชายชื่อเจ้าทนต์กุมาร และยังมีเมืองหนึ่ง
ชื่อเมืองชนทบุรี อยู่ข้างฝ่ายทักษิณทิศ เจ้าเมืองชื่อว่า
อังกุศราช พระอรรคมเหษีชื่อว่าจันทเทวี และท้าวอังกุศราช
มารบชิงพระที่นั่งธาดุแก่ท้าวโกสึหาราช ๆ ก็ขาดหัวข้างซ้าย
เมืองแก่ท้าวอังกุศราช นางเหมชาลากับเจ้าทนต์กุมาร ก็รับ
เอาพระที่นั่งธาดูลงสำเภาไปเมืองลังกา เกิดลมร้ายสำเภา
แตก เจ้าทนต์กุมารกับนางเหมชาลาก็จพาพระที่นั่งธาดุ ชัด
ชนหาดทรายแก้วชลรอบ ก็เอาพระธาดุฝังไว้ที่หาดทราย
แล้วก็เข้าเรือนอยู่ในที่ลับ

ยังมีพระอรหันต์องค์หนึ่ง ชื่อพระมหาเถรพรหมเทพ
มาโดยนภาภาศเห็นรัศมีพระธาดุช่วงโชตินาการขึ้น พระ
มหาเถรก็ลงนมัสการพระธาดุ นางเหมชาลากับเจ้าทนต์กุมาร

ก็เล่าความแก่พระมหาเถร เหมือนกล่าวมาแล้วแต่หลัง และ
พระมหาเถรทำนายว่าในหาดทรายชลรอบนี้ เบื้องหน้ายังมี
พระยาองค์หนึ่ง ชื่อพระยาศรีธรรมมาโสกราช จะมาตั้งเป็น
เมืองใหญ่ แล้วจะก่อพระมหาธาตุสูงได้ ๓๗ วา แล้วพระ
มหาเถรส่งเจ้าสองพี่น้องไว้ ว่ามีทุกข์สิ่งใดให้เจ้าลำนึกถึง
พระองค์ ว่าเท่านั้นพระมหาเถรก็กลับไป

เจ้ากุมารทั้งสองก็พาพระธาตุขึ้นไป ครั้นถึงท่าเมือง
ตรังกีโดยสารสำเภาไป ถึงกลางทะเลใหญ่ก็เกิดอัศจรรย์ใช้
ใบสำเภาไปมิได้ ชาวสำเภาก็มั่นกันว่า เจ้าทั้งสองนี้ลงโดย
สารสำเภาจึงเกิดอัศจรรย์ขึ้น และว่าจะฆ่าเจ้าทั้งสองนั้นเสีย
เจ้าทั้งสองก็ลำนึกถึงพระมหาเถร ๆ ก็นิมนตรเป็นครูทบท
ประมาณข้างละ ๓๐๐ วา เสด็จมาในอากาศ อัศจรรย์ก็หาย
และมหาเถรบอกแก่ชาวสำเภาว่า พระยานาคพาบริวารขึ้นมา
นมัสการพระธาตุจึงเกิดอัศจรรย์ ว่าเท่านั้นแล้วพระมหาเถร
ก็เสด็จไป นายสำเภาก็ใช้ใบไปถึงเมืองลังกาทวีป เจ้าลังกา
ก็รับพระธาตุขึ้นไว้บนปราสาทแล้ว จึงตรัสถามเจ้าสองพี่
น้องว่าจะกลับไว้เมืองทนต์บุรีเล่า เจ้าลังกาจึงแต่งสำเภาให้

เจ้าสองพี่น้องแล้วบรรทุกของให้เต็มสำเภา แล้วจึงแต่งราช
 สารไปถึงเจ้าเมืองทันทบุรี ว่าเป็นบุตรท้าวโกสึหาราช ซึ่ง
 ทิวงคตในการสงครามนั้นกลับมาอยู่ในเมืองทันทบุรีเล่า อย่า
 ให้ท้าวองฺกุศราชทำอันตรายแก่เจ้าสองพี่น้อง ถ้าท้าวองฺกุศ-
 ราชทำอันตรายแก่เจ้าสองพี่น้อง เห็นว่าเมืองทันทบุรีกับกรุง
 ลังกาจะเป็นศึกแก่กัน แล้วเจ้าลังกาให้มหาพราหมณ์ ๔ คน
 พาพระบรมธาตุมาทนานหนึ่ง ให้ฝังที่เจ้าสองพี่น้องซ่อน
 พระทันตธาตุนั้น มหาพราหมณ์กับเจ้าสองพี่น้องก็ใช้สำเภา
 มาถึงหาดทรายแก้วมหาพราหมณ์ก็แบ่งพระธาตุเป็นสองส่วน
 ส่วนหนึ่งใส่ผอบแก้วแล้วใส่แม่ขันทอง ขึ้นฝังที่รอยเจ้าสอง
 พี่น้องฝังพระธาตุแต่ก่อน ก่อพระเจดีย์สวมไว้ แล้วผูกภาพ-
 ยนต์รักษาอยู่ยังพระธาตุส่วนหนึ่งนั้น มหาพราหมณ์ก็พาไป
 เมืองทันทบุรี

ยังมีเมืองหนึ่งชื่อหงสาวดี มีกำแพงสามชั้นอ้อมสาม
 วันจึงรอบเมือง ประตูเมืองมีนาคราชเจ็ดหัวเจ็ดหาง มี
 ปราสาทราชมนเฑียร มีพระมหาธาตุ ๓๐๐๐ ยอด ใหญ่ ๓๐
 ยอด ตำซ่ายตำซาว กลางสูงสุดหมอก มีพระพุทธรูป ๔๐๐๐

พระองค์ เจ้าเมืองนั้นชื่อพระญาศรีธรรมโศกราช มีพระ
 อรรคมเหษีชื่อสังขเทพี มีบุตรชายสองคน ๆ หนึ่งชื่อท้าว
 เจตราช อายุยืนได้ ๑๐๐ ปี ถัดนั้นชื่อเจ้าพงษ์กระษัตริย์ ยัง
 มีปาก ๔ คนบำรุงเจ้าเมืองนั้นอยู่ อยู่มาเกิดไข้ยุบลมหายักษ์
 มาทำอันตราย ไฟรพลล้มตายเป็นอันมาก พระญาก็กพาญาติ-
 วงษ์และไฟรพลลงสำเภาใช้ใบมาตั้งอยู่ริมชล

ยังมีพราหมณ์ ๘ คน ๆ หนึ่งชื่อพรหมสุริยตามเนือมา
 ตามริมชล มาถึงหาดทรายชลรอบพบแก้วดวงหนึ่งเท่าลูก
 หมากรอง จึงพราหมณ์ ๘ คน เอาแก้วไปถวายพระญาแล้วกราบ
 ทูลว่าใต้ที่หาดทราย แลหาดทรายนั้นกว้างยาวมีน้ำอยู่รอบ
 พระญาก็ให้พรหมสุริยนำปากทั้ง ๔ คนมาดูที่นั้น ปากทั้ง ๔
 คนก็เขียนแผนที่นั้นไปถวาย พระญาให้แต่งสำเภาแล้วจัดคน
 ๘๐๐ พระพุทธเจ้า ๑๐๐ หนึ่งกับปากทั้ง ๔ คน พาแผนที่
 ภูมิลำเนาไปถวายเจ้าเมืองลังกา ๆ ก็ยินดีหนักหนา จึงตรัส
 ถาว่าพระสงฆ์ยังมีฤาหาไม่ว่า บาคกราบทูลว่าพระสงฆ์เจ้าไม่
 มี แลเจ้าลังกาว่ายังมีพระสงฆ์องค์หนึ่งชื่อพระพุทธคำเกียร
 เกิดวิวาทกันกับเพื่อนสงฆ์ เจ้าเมืองลังกาขอโทษกันเสีย เจ้า

กุไม่ลงให้ก็ให้นิมนต์เจ้ากูไปเกิด พระพุทธคำเฝียรก็ลงสำเภา
 มาด้วยบาคุทั้ง ๔ คน ยังมีพระยาศรีธรรมมาโคศกราช ๆ ก็มี
 น้ำใจศรัทธาในการกุศลให้เกลี้ยกล่อมผู้คนซึ่งอยู่ดงป่าเข้ามา
 ประชุมกันเป็นอันมาก แล้วพระยาศรีธรรมมาโคศกราชเจ้า
 พงษ์กระษัตริย์และพระพุทธคำเฝียรบาคุทั้ง ๔ คน ปฤกษา
 กันจะตั้งเมืองหาดทรายแล้วจะก่อพระเจดีย์แลพระพุทธรูปไว้
 ครนสนทนากันแล้ว พอเกิดไช้ยุบลคนล้มตายเป็นอันมาก
 พระญากับพระพุทธคำเฝียรบาคุทั้ง ๔ คนพาญาติวงศ์ข้างมา
 หนีไปอยู่กะหม่อมโคก ณ หาดทรายชลรอบบนนั้นแล เมื่อ
 ศักราชได้ ๑๐๙๘ ปี พระยาศรีธรรมมาโคศราชก็สร้างการลง
 ณ หาดทรายชลรอบ เป็นเมืองนครศรีธรรมราชมหานคร
 แล้วสั่งให้ทำอิฐทำปูนก่อพระธาตุครั้งนั้น แลยังมีพระสิทธิ
 ล่องชลมาแต่เมืองลังกา มาถึงเกาะปีนังแลพ้นมาถึงหาด
 ทรายแก้วที่จะก่อพระมหาธาตุนั้น

ครั้งนั้นยังมีพระยาธรรมมาโคศกราชองค์หนึ่ง เป็นเจ้า
 เมืองมัทยมประเทศ มีพระอรรคมเหษีชื่อนางสนมมิตรา ให้
 นักเทศถือราชสารมาถึงพระยาศรีธรรมมาโคศกราช ในราชสาร

เห็นว่า พระยาศรีธรรมมาโคกราชก่อดพระมหาธาตุ ๘๔,๐๐๐
พระองค์ แต่ยังมีได้พระบรมธาตุไปประจุ รู้ความไปว่าพระ-
ยาศรีธรรมมาโคกราช ก่อดพระมหาธาตุองค์หนึ่งสูง ๓๗ วา
แล้วยกพระบรมธาตุขึ้นประจุพระบรมธาตุ แลเมืองมัทยม
ประเทศ พระธาตุ ๘๔,๐๐๐ ยังหาได้พระบรมธาตุไปประจุ
ไม่ จะขอแบ่งพระธาตุไปประจุ ครั้นแจ้งในราชสารนั้นแล้ว
พระญาณให้นักรเทศสั่งสอนบาคุทั้ง ๔ คน เล่าเรียนสวดมนต์
ให้ว้พระตามนักเทศเรียนมาแล้วปรึกษาว่าจะคิดนันทิ ที่จะรู้
แห่งพระธาตุจะเอาขึ้นจะได้แจกประจุพระเจดีย์ ๘๔,๐๐๐
พระองค์ พระญาให้อาทองเท่าลกฟักผูกค้อมาบ่าวท่ว
ทั้งเมือง

ยังมีผู้เฒ่าคนหนึ่งอายุได้ ๑๒๐ ปีว่ารูปร่าง อามาศย์เอา
ทองส่งให้ แล้วเกาะตัวผู้เฒ่านั้นมาทูลแก่พระญา ๆ ก็ถามผู้
เฒ่ากราบทูลว่าเมื่อตัวข้าพเจ้ายังน้อย บิดาของข้าพเจ้าได้เอา
ดอกไม้ไปถวายที่นั่น พระญาก็ให้นำไปชดลง พบพระเจดีย์
มีภาพย่นตรักรักษาอยู่เอาชนมิตได้ พระญาก็ให้นำเอาทองเทาลก
พักแขวนคอมา ไปบ่าวหาผู้เฒ่าภาพย่นตรักรักษา ครองนนั้นยังมีบรุษ
หนึ่งชื่อนายจันท แลบิดานั้นไปเรียนศิลปวิชาเมืองโรม

พิไสย ครั้นได้แล้วเอาน้ำหมกสักไว้ที่ลำขาแล้วกลับมา พระ-
 อาจารย์ใช้ภาพยนต์มาตัดศีรษะเอาไป อักษรอันนั้นข้าพเจ้า
 เขียนเรียนไว้ อำมาตย์ก็เอาทองให้แล้วพาตัวบุรุษมา พระญา
 ก็ให้แก้ภาพยนต์จึงร้อนขึ้นไปถึงพระอินทร์ ๆ ก็ใช้พระวิศณู
 กรรรมมายกพระธาตุนั้น พระญาก็นั่งไปเมืองมัทยมประเทศ
 ตามมิตรามาขอขึ้น จึงพระวิศณูกรรรมช่วยพระญาก่อพระ-
 เจดีย์ประจุพระบรมธาตุนั้นไว้ แล้วตั้งเมืองสิบสองนักษัตร
 ขึ้นแก่เมืองนครศรีธรรมราช บิชาวดังเมืองสายถือนตราหน
 หนึ่ง บิณลุเมืองตานถือนตราโคหนึ่ง บิชาลเมืองกะลันตันถือน
 ตราเสือหนึ่ง บิเกาะเมืองปาหังถือนตรากระต่ายหนึ่ง บิมะโรง
 เมืองไทรถือนตรางูใหญ่หนึ่ง บิมะเส็งเมืองพัทลุงถือนตรางูเล็ก
 หนึ่ง บิมะเมยเมืองตรังถือนตราม้าหนึ่ง บิมะแมเมืองชุมพรถือน
 ตราแพะหนึ่ง บิวอกเมืองบันทายสมอถือนตราลิงหนึ่ง บิระกา
 เมืองอุเลาถือนตราไก่หนึ่ง บิจอเมืองตะกั่วบาถือนตราสุนัขหนึ่ง
 บิกุนเมืองกระถือนตราหมหนึ่ง เข้ากัน ๑๒ เมือง มาช่วยทำ
 อัฐปูก่อพระมหาธาตุนั้นยังหาสำเร็จไม่ พอใช้หาลงพระญา
 ก็พาญาติวงศ์ลงสำเภานั้น ใช้ไปถึงกลางชลผู้คนตายสิ้น
 เมืองนนกรางอยู่ตรงหนึ่ง

เมื่อศักราชได้ ๑๑๙๖ ปี ยังมีพระญาองค์หนึ่งชื่อ
 พระญาศรีไสณรงค์ มาแต่ฝ่ายวันตก นางอรรคมเหษีชื่อนาง
 จันทาเทวี น้องชายคนหนึ่งชื่อเจ้าธรรมกระษัตริย์ ได้เป็นเจ้า
 เมืองนครศรีธรรมราชและพระสืบทอดมาประทับณ พระธาตุ
 อยู่แล้ว ๗ วัน ก็จากเมืองนครไปเมืองเชียงใหม่ พระยาศรี
 ไสณรงค์ถึงแก่กรรม ท้าวธรรมกระษัตริย์ผู้น้องได้เป็นเจ้า-
 เมืองนั้น เมื่อศักราช ๑๑๙๘ ปี ท้าวธรรมกระษัตริย์ถึงแก่
 ความตาย

ยังมีพระญาองค์หนึ่งชื่อท้าวศรีธรรมมาโคกราช เป็น
 เจ้าเมืองอินทปัตตบุรี น้องชายชื่อท้าวจันทกาน ๑ ชื่อท้าว
 พงษ์สุรา ๑ พาญาติวงศ์ไพร่พลช้างม้าหนีเข้าหา คันทงมา
 ชำนาญประมาณได้ ๘-๙ ปี มาถึงหาดทรายแก้วพบพรมสุริย
 ทำไร้อยู่ นายเทียนบัณฑิตเป็นชื่อยุคนหนึ่งแลพลพระญาศรี
 ธรรมมาโคกราช ยกมาแต่อินทปัตตนั้น ๓๐.๐๐๐ เกนตั้งค่าย
 ลงมันแล้วเกนทำนาทำไร่ แลเกนทำอิฐปูนก่อกำแพงเมือง
 รอบแล้ว ก่อพระมหาธาตุขึ้นตามพระญาศรีธรรมมาโคกราช
 ทำไว้แต่ก่อน

ครั้งนั้นมีผชาวอริยพงษ์อยู่เมืองหงสาวดีกับคน
 ๑๐๐ หนึ่ง พาพระบตไปถวายพระบาทในเมืองลังกา ต้อง
 ลมร้ายสำเภาแตกซัดชนปากพนัก พระบตซัดชนปากพนัก
 ชาวปากน้ำพาชนมาถวาย สั่งให้เอาพระบตทางไว้ที่ห้อง
 พระโรง แลผชาวอินทพวงศ์กับคน ๑๐ คนซัดชนปากพนักเดิน
 ตามริมชลเล มาถึงปากน้ำพระญาน้อยชาวปากน้ำพาตัวมาเฝ้า
 ผชาวเห็นพระบตผชาวก็ร้องให้ พระญาก็ถามผชาว ๆ ก็เล่า
 ความแต่ต้นแรกมานั้น และพระญาก็ให้แต่งสำเภาให้ผชาว
 ไปเมืองหงสาวดีนิมนต์พระสงฆ์ ผชาวก็ลงสำเภาไปนิมนต์
 พระสงฆ์มา ๒ พระองค์ องค์หนึ่งชื่อมหาปะเรียนทศศรีองค์
 หนึ่งชื่อมหาเถรสัจจานุเทพ ฝ่ายนักเรียนทั้งสองพระองค์มา
 ทำพระธาตุดลงปูนเสร็จแล้ว พระญาให้แต่งสำเภาไปนิมนต์
 พระสงฆ์เมืองลังกามาเสกพระมหาธาตุ

ครั้งนั้นยังมีสำเภาลำหนึ่ง ซัดชนปากน้ำพระญาน้อย
 ในสำเภานั้นมีแต่ศรผงกับกะแซงเต็มลำสำเภา แต่คนไม่มี
 พระญาก็ให้เอากะแซงมามุงรอบพระมหาธาตุ ศรผงนั้นก็ให้
 ผนเทียมสน แล้วมีตราไปถึงเมืองชนท่ง ๑๒ นักษัตริย์มาทำ

บุญฉลองพระธาตุ จึงปรากฏไปถึงท้าวพิไชยเทพเชียงภาว

ผู้เป็นบิดาท้าวอุทองเจ้ากรุงศรีอยุธยา ท้าวอุทองยกไพร่พล

ยี่สิบแสนเจ็ดพันสามร้อย มาตั้งอยู่แม่น้ำแห่งหนึ่ง มีพระราช

สารมาถึงพระญาศรีธรรมมาโคกราช ๆ ก็จัดเอาพลเมืองได้ยี่

สิบแสนเจ็ดพันสามร้อยเท่ากับพลท้าวอุทอง ยกไปตั้งทำกำเ

ท้าวอุทองยกไปตั้งบางตภาการทำเพหารอารามไปทุกแห่ง จน

ถึงบางตภา แลทหารทัพหน้าทั้งสองฝ่ายรบกัน ไพร่พลทั้ง

สองฝ่ายล้มตายเป็นอันมาก พระญาศรีธรรมมาโคกราชดำหริ

ในพระไทย ว่าตัวเราจะได้สร้างพระเจดีย์วิหาร แลก่อพระ

พุทธรูปปลูกไม้พระศรีมหาโพธิ แลได้ยกพระมาลิกะเจดีย์ที่

เมืองอินทปัตต์แลทำประตู่ ๒ ประตู่ข้างคนทำวันพันตำลึงทอง

แลพระบรมมอังก์หนึ่ง ทำด้วยสามฤๅยาว ๔ เส้น พระเจดีย์

สูงสุดหมอก อีริ้วยาว ๕ วา หนาวา ๑ พระระเบียงสูง ๑๕

วา ระเบียงสูงเส้นหนึ่ง หนาเสา ๔ ศอก แป๊ะอมหิน พระนั่ง

ย้อมสามฤๅ สูงละองค์ ๑๕ วา ตะกั่วดาตท้องพระระเบียง

หนา ๖ นิ้ว บนปรางกว้าง ๒ เส้น เหลี่ยมเสาพระเจดีย์กว้าง

เหลี่ยมละ ๒ เส้น กะโถจัตริน ๔ วา แม่กะโถเหล็กใหญ่

๔ กำ ลก ๓ กำ ขึ้นถึงปรางบน หงษ์ทอง ๔ ตัว ย่อมทอง
 เนื้อแล้ว ๆ มาทำพระมาลิกะเจดีย์ ปลุกพระศรีมหาโพธิแล
 จำเริญพระมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช แล้วได้ไปนิมนต์
 พระเมืองลังกา เมืองหงษา มาทำบุญฉลองพระธาตุ ได้
 จำแนกแจกทานเป็นมาก แลทำศกกันรพลล้มตายก็จะเป็น
 นาระเวรไปเป็นอันมาก จะขอเป็นไมตรีนั่งอาสน์เดียวกัน
 กับท้าวอู่ทอง เมื่อท้าวอู่ทองกับท้าวศรีธรรมมาโคกราชจะเป็น
 ไมตรีกันนั้น ท้าวอู่ทองขึ้นบนแท่นแล้ว พระญาศรีธรรมมา
 โศกจะขึ้นไปมิได้ ท้าวอู่ทองก็จึงพระกรชนมงกุฏของพระเจ้า
 ศรีธรรมมาโคกตกจากพระเศียร แลท้าวศรีธรรมมาโคกสัญญา
 ว่า เมื่อตัวพระองค์กับอนุชาของพระองค์ยังอยู่ให้เป็นทอง
 แผ่นเดียวกัน ถ้าท้าวอู่ทองต้องประสงค์สิ่งใดจะจัดแจงให้
 นานไปเบื้องหน้าให้มาชนกรุงศรีอยุธยา ฝ่ายท้าวอู่ทองก็
 รับเป็นไมตรีแก่กัน แลท้าวอู่ทองว่าถ้าท้าวศรีธรรมมาโคกราช
 ต้องการสิ่งใดท้าวอู่ทองจะจัดให้มา เจริญความกันแล้ว ต่าง
 องค์กรยกไพร่พลคืนเมือง

ท้าวศรีธรรมมาโคกก็ตั้งอารามก่อพระเจดีย์ ปลุกพระ
 ศรีมหาโพธิ์รายทางมาจนถึงเมืองนคร ตั้งแต่นั้นทั้งสองภารา

ได้แต่งของบรรณาการตอบแทนกันมิได้ขาดปี เมื่อพระญา
 ศรีธรรมาโคตถึงแก่กรรม เมื่อศักราช ๑๒๐๐ ปี พระญา
 จันทกานเป็นเจ้าเมือง พระญาพงษาสุราเป็นพระญาจันทกาน
 ตงฝ่ายทักษิณพระมหาธาตุเป็นเมืองพระเวียง อยู่มาท้าวศร
 ธรรมาโคตถึงแก่กรรม พระยาจันทกานผู้น้องเป็นเจ้าเมือง
 ครั้นนั้นเจ้าเมืองชวายกไพร่พลมาทางเรือมารบเอาเมืองมิได้
 ชวากก็เอาเงินปราชัยเข้ากอไม้ไผ่แล้วกลับไป อยู่มาภายหลัง
 ชาวเมืองถางไม้ไผ่เก็บเงินชวากลับมารบอีกเล่า เจ้าเมือง
 แต่งทหารออกรบอยู่ แล้วเจ้าเมืองพาญาติวงศ์ออกจากเมือง
 ไปอยู่เขาแดง แลกรมการรบกับชวา ๆ ก็แตกไป ภายหลัง
 ชวายกไพร่พลมาทอดอยู่ ณ ปากน้ำ มีราชสารมาว่าเจ้าเมือง
 ชวาให้เอาลูกสาวมาถวาย ให้เจ้าเมืองนครลงไปรับ พระยาก
 แต่งไพร่พลลงไป ชวากก็จับตัวพระญาได้ นางอรรคมเหษีก็
 ตามพระญาไปถึงเกาะอันหนึ่งได้ชื่อว่าเกาะนาง โดยครั้นนั้น
 ชวากให้เจ้าเมืองผูกส่วยไซเบ็ดแก่ชวา ๆ ก็ให้พระญาคืนมา
 เป็นเจ้าเมืองอยู่เล่า

อยู่มายังมีพระมหาเถรองค์หนึ่งชื่อสัจจานเทพ อยู่เมือง
 นครป่าหมาก รือญาติโยมมาอยู่เมืองนครศรีธรรมราช ด้วย

พระมหาเถรพรหมสุริย ขอ^{๑๕}ที่ตั้งเขตอารามปลูกพระศรีมหา-
 โพธิ์ก่อพระเจดีย์ก่อกำแพงไว้ ให้ญาติโยมรักษาอยู่ตาม
 พระอนุตติศถาวา^{๑๖}ไว้นั้น ได้ชื่อว่าวัศพเดิม อยู่มาลูกนายเทียน
 บัณฑิตพิศด้วยข้าสาวของพระญา ๆ ก็ให้จับจะฆ่าเสีย จึงลูก
 นายเทียนเล่นเข้าในวัศ พระมหาเถรไม่ให้ อยู่มาลูกนาย-
 เทียนไปตงาน พระญารู้^{๑๗}ให้คนจับฆ่าเสีย พระมหาเถร^{๑๘}รู้
 เคืองใจ รื้อญาติโยมออกไปก่อพระวิหารพระพุทธรูป ได้^{๑๙}ชื่อ
 ว่าวัศหว้าทยาน แล้วไปตั้งอารามอยู่เขาน้อย พระมหาเถรถึง
 แก่กรรม พระญาก^{๒๐}ขึ้นไปแต่งการศพ ได้ชื่อว่าเขาคุมพนม
 แล้วพระญาก^{๒๑}กินเมือง จึงพระญา^{๒๒}ชวให้มาเอาส่วยไซ่เบ็ดไซ่
 ใ้โดยพระญา^{๒๓}คนนั้น

อยู่มายังมีเด็กคนหนึ่งพ่อแม่เข็ญใจอยู่ตำบลบ้านพเตียน
 เอาลูกใส่เปลไ้^{๒๔}ร้อมไม้กลางนา มีงูตัวหนึ่งเอาแก้วมาไว้ในเปล
 พ่อแม่^{๒๕}นั้นได้^{๒๖}แก้วตั้งชอลูกว่าพังพการ ครัน^{๒๗}เด็กใหญ่เลี้ยงโค
 กระบือได้ เด็ก^{๒๘}ทั้งหลายก็มาเล่นด้วย พังพการ ๆ ให้ดาบไม้
 ภาเขคนละเล่ม วันหนึ่งพังพการชวนพวกเด็กวิดปลา แล้ว
 ให้สัญญา^{๒๙}แก่กันว่า ถ้าปลาออกหน้า^{๓๐}ที่ผู้ใดจะตัดหัวเสีย ปลา

วิ่งออกหน้าทีเด็กคนหนึ่ง พังพการก็เอาดาบภาเซตต์หัวเด็ก
 นั้นขาดตาย พ่อเด็กไปบอกกรมเมือง ๆ ไปทูลแก่พระญา ๆ
 ให้หาตัวเด็กนั้นมา เด็กนั้นเอาแก้วถวายแก่พระญา ๆ ก็เอา
 เด็กนั้นเป็นบุตร พระญาก็คิดแข่งเมืองกับชาว พระญาให้
 ขุดครอบเมืองพระเวียง พระญาชาวให้มาเอาส่วย พระญา
 ไม่ให้ พระญาชวากทัพเรือมารบ พระญาให้พังพการเป็น
 ทหารออกรบ พังพการฆ่าพวกชาวเสียสามสิบคนสี่สิบคน
 ทุกวันพลชาวตายมากนัก แลจะได้เห็นตัวพังพการก็หาไม่
 ชวากก็แตกหนีไป พระญาแบ่งเมืองให้พังพการฝ่ายหนึ่ง
 พระญามาถึงแก่กรรมก็เกิดไข้หา ชาวเมืองล้มตายหลบไข้ไป
 อยู่ตรอกห้วยตรอกเขา เมืองก็ร้างอยู่ช้านาน

ยังมีศรมหาราชลูกนายนกกระทาสรา กับคนทั้งหญิง
 ทั้งชาย ๑๐๐ คน มาตั้งอยู่สดท่านาชื่อว่าเมืองลานตากา ก็
 เกิดลูกชื่อพระหล้า ๆ ก็เกิดลูกชื่อศรมหาราชา เป็นผู้ใหญ่
 อยู่เมืองลานตากา ยังมีขุนศรีแปดอ้อมแสนเมืองขวางอยู่เมือง
 สระ มีพรานแปดคนตามเนื้อหลงมาพบพระเจดีย์เดิม จึงนาย
 ก็กินไปบอกกับขุนศรีแปดอ้อมแสนเมืองขวาง เมืองสระ
 นั้นชนแกเมืองนครศรีธรรมราช แลเมืองสระนั้นเกิดไข้หา

จึงแม่นางแอครอมาตั้งเมืองสระนั้นมาพบเมือง แล้วมาตั้งทุ่ง
หลวงหรดเมือง

ยังมีนายไทยผู้หนึ่งชาวกรุงศรีอยุธยา ใช้เรือมาทอด
อยู่ปากน้ำนครศรีธรรมราช นายไทยวางวาว ๆ นั้นก็ขาด
นายไทยตามวาวมาพบพระเจดีย์เดิม แล้วพบเจ้าไทยสององค์
องค์หนึ่งชื่อมหาเถรพุทธสาท องค์หนึ่งชื่อมหาเถรพรหม
สุริย์เทียวโคจรมา นายไทยก็เล่าความแก่เจ้าไทย ๆ ให้นำไป
ดูที่พระเจดีย์เดิม แล้วนายไทยก็ลงเรือไป ภายหลังเจ้าไทย
ทั้งสองพบพระมหาธาตุทลายลงเทียมพระบรรลึงก์ รอยเสือ
เอาเนื้อชนกันทันทัน เจ้าไทยก็กลับไปอยู่อารามดังเก่าเล่า

ยังมีผขาวอริยพงษ์อยู่กรุงศรีอยุธยา ใช้เรือมาทอด
อยู่ปากน้ำพระญา แลมาพบเจ้าไทยทั้งสององค์ แลผขาว
อริยพงษ์นั้นว่าพบตำราพงษาวดาร ว่าเมืองนครผู้เฒ่าผู้แก่
แห่งผขาวมาทำพระมหาธาตุตกอยู่ชานานแล้ว จึงพระมหา
เถรบอกว่าเมืองร้างเสียชานานแล้ว พระมหาธาตุก็ทลายลง
ถึงบรรลึงก์ ผขาวกับเจ้าไทยก็ชวนกันไปแผ้วถาง แล้วจด
หมายกว้างยาวบรรลึงก์พระมหาธาตุ แลพระพุทธรูปพระ

เจตีย์แลแจ้งหัวค้ำแพงเมือง แล้วผขาวอริยพงษ์ก็ลงเรือไป
 กรุงศรีอยุธยา นำเอาเรื่องราวขึ้นถวายพระเจ้าอยู่หัว ฯ รับ
 สั่งให้นิมนต์ไปเรียนทศศรืชาวหงสาวดี ซึ่งมาอยู่กรุงศรี-
 อยุธยา มหาปเรียนทศศรืออกมากับนายแวงจำพระบรรท
 มาถวายพระมหาปเรียน แล้วมีตรามาให้นิมนต์พระสงฆ์แต่ง
 มาช่วยพระบรมธาตุ และพระสงฆ์ทั้งหลายรื้อญาติโยมมา
 รักษาพระบรมธาตุ แลพระสงฆ์ทั้งหลายมาฟังพระบรรท
 แล้วกลับไปรื้อญาติโยม จึงนิมนต์พระมหาเถรสุทธิตาตหงษ์
 รื้อญาติโยมมาแต่ชนอม นายผ่องหัวพันคุมไพร่ส่วย พันไกร
 พลตานมาสร้างวัดมังกุด มหาเถรเหมรังศรีรื้อญาติโยมมาแต่
 โองพตานสร้างวัดขนุน นิมนต์มหาเถรเพชมาแต่ยายคลังรื้อ
 ญาติโยมไพร่ส่วยพันศรีชานมาสร้างวัดจันทเมาลี พระมหา
 เถรมังคลาจารย์รื้อญาติโยมมาแต่กุฎีหลวง สร้างวัดหรีดพระ-
 ธาตุ พระมหาเถรโชติบาลมาแต่บัตโวกเขาพระบาทกับนาย
 มันทสุริ สร้างวัดฝาง พระมหาเถรสรเพชมาแต่โองพตาน
 รื้อญาติไพร่ส่วย พันศรีชานสร้างวัดอาคณเฑระธาตุ พระ-
 มหาเถรอนุรุธ รื้อญาติโยมมาแต่ยศโสทรสร้างวัดประดู่

พระมหาเถรพงษาธำมมาแต่เพชบุรี สร้างวัดโนน
 พายัพพระมหาธาตุ จึงมหาปเรียนทศศรี ปลุกกุฏิอยู่พายัพ
 พระมหาธาตุ จึงพระมลาเถรมงคลเอาไม้ศรีมหาโพธิใส่อ่าง
 ทองลงสำเภาธำมมาแต่เมืองลังกา สร้างวัดพลับปลุก
 พระศรีมหาโพธิ ฝ่ายอุดรพระมหาธาตุปลุกทั้งอ่างทอง แล้ว
 ก่ออาสน์ล้อมรอบก่อพระพุทธรูปสามด้าน ฝ่ายปัจฉิมก่อพระ
 บรรณมองค์หนึ่งพระระเบียงรอบ ๒๘ ห้อง ชื่อว่าพระโพธิ
 มณเฑียร จึงพระมหาปเรียนทศศรีแลผนขาวริยพงษ์ นาย
 แวงนิมนต์พระมหาเถรพุทธสาครวัศพระเดิมเป็นป่าแก้วตาม
 พระบรรพต พระเจ้าอยู่หัวให้นางแม่เรือนหลวงรับพระพุท
 รูปมาใส่บาตรต่าง แลมีตราออกมาให้แม่เจ้าเรือนหลวง ๔๐
 ห้างงานเป็นข้าพระทานพระกัณปัญญา จึงพระสงฆ์ทั้งหลาย
 กับพระศรีมหาราชาเจ้าเมืองลานครา ก็ชักชวนคนช่องห้วย
 ช่องเขาออกมาแต่พระมหาธาตุ แต่ยอดลงมาถึงบรรลังก์
 แล้วทำการฉลองพระธาตุ พระศรีมหาราชาสร้างวัดหริ
 พระธาตุพระมหาเถรมงคลประจำออกมาแต่กรุงศรีอยุธยา
 พระศรีมหาราชานิมนต์ให้อยู่อารามนั้น ๆ ชื่อกะตังเงินเก่าห้อง

พระศรมหาราชาก่อชุกชีแล้ววิหารแล้ว พระศรมหาราชมาถึง
 แก่กรรม ขุนอินทราผู้กินเมืองลานตากอยู่ เมียขุนอินทรา
 ชื่อนางเอื่อย ลูกชายชื่อนายศรี ลูกหญิงชื่อนางราม มีพระ
 ราชโองการออกมาว่าให้ขุนอินทราแต่งลูกเข้าไปถวาย ขุน
 อินทราแต่งลูกหมอช้างเข้าไปแทน หมอช้างก็ตามลูกเข้าไป
 ถวาย หมอช้างให้กราบทูลว่า ขุนอินทราหาเอาลูกสาวเข้ามา
 ถวายไม่ โปรดให้ข้าหลวงออกมาสืบ ๆ สมตามถ้อยคำหมอ
 ช้างกราบทูล จึงให้เอาขุนอินทราไปตีเสียที่ประตู่ทำซี แล้ว
 เอาลูกเมียผู้คนเข้าไปเป็นข้าหลวง นายศรีลูกขุนอินทราหนี
 โปรดให้เป็นนายศรีทนต์ ตั้งแต่นั้นมาเมืองนครศรีธรรมราช
 ก็นครธานเป็นช้านาน หาผู้กินเมืองมิได้

เมื่อศักราชได้ ๑๘๑๕ ปี มีพระโองการให้นายศรีทนต์
 ออกมากินเมืองนครศรีธรรมราช จึงพระมหาปรีชนทศศรี
 แลพระสงฆ์ทั้งหลาย ทำเรื่องราวให้ผนวกรวยพงษ์กับนาย
 แวงเอาเข้าไปถวาย มีรับสั่งให้นายช่างทองแดงหล่อยอด
 พระมหาธาตุปิดทองเต็มแล้ว ให้ผนวกรวยพงษ์รับออกมา
 ตรัสให้นายสามราชหงษ์ออกมาทำสารบาญชี ญาติโยมพระ-

สงฆ์ทั้งปวง ให้ขาดจากส่วยจากอากรจากอาณาประชาราษฎร
 ให้เป็นเชิงเป็นตระกเข้าพระ นายสามราชหงษ์ทำบาญชีเข้า
 พระโยมสงฆ์ทั้งปวงอันรอมายอนัน ทำพระระเบียงล้อมพระ
 ราชตุแล้วทำกำแพงล้อมพระระเบียงทั้งสถาน แล้วทำทพระ
 ห้องพระระเบียงให้แก่พระสงฆ์ผู้ต้องพระราชนิมนต์นั้น ได้
 แก่มหามงคลแต่่มอีสาน ๑๕ ห้อง ได้แก่โชติบาล ๒๐ ห้อง
 ข้างประตูเหมวังศรีถึงธรรมศาลา แต่นั้นไปได้แก่มหาเถร
 สุทธิพงษ์ ๑๕ ห้องถึงมมอากณ แต่นั้นไปได้แก่พระสังเธร
 เพ็ช ๑๗ ห้อง ได้แก่ขุนไชยกุมารเจ้าเมืองบันทายสมอพระ
 ประทานห้องหนึ่ง ได้แก่พระมหาเถรสรรเพ็ช ๖ ห้อง ได้
 แก่พระธรรมกัลญาณ ๙ ห้องถึงมมหรดี แต่นั้นไปได้แก่
 ศรีสุตารเจ้าเมืองไท ๕ ห้อง ได้แก่มหาเถรมังคลาจารย์ ๒
 ห้อง ได้แก่นนทสารี ๑๐ ห้องทั้งประตูด้วย ได้แก่นางชี
 แก้วห้อง ๑ ได้แก่กระยามิตร ๓ ห้อง ได้แก่ขุนไชยสุราเจ้า
 เมืองสาย ๔ ห้อง ได้แก่ราชาศรีเทวเจ้าเมืองกะลันตัน ๖
 ห้อง ได้แก่ขุนศรีพลแปดอ้อมแสนเมืองขวางเจ้าเมืองสระ
 ๔ ห้อง ได้แก่แม่นางอวทองนายรามสักรส่วยพฤทธิบาท ๗

ห้องถึงมมพ่ายัพ แต่นั้นไปได้แก่ขุนแปดสระเจ้าเมืองตรัง ๕
 ห้อง ได้แก่ราชาพัทธยาเจ้าเมืองพัทลุง ๖ ห้อง ได้แก่ขุน
 จุลาเจ้าเมืองลงห้อง ๑ ได้แก่ราชรทหัวเมืองไสยขุนอินทารา
 เจ้าเมืองเข้าด้วยห้อง ๑ ได้แก่นายสำเภาเสมียนขุนอินทารา
 เข้าด้วย ๓ ห้อง ได้แก่นายฉุน้อยหัวพันส่วย ๒ ห้อง ได้แก่
 นายจอมศรีนายน้อยยอดม่วงห้อง ๑ ได้แก่นายดำหัวปาก
 ห้อง ๑ ได้แก่นางเจ้าเรือนหลวงห้อง ๑ ได้แก่มหาปเรียน
 ทศศรีผนขาวอริยพงษ์นายพุทธศร ๑๐ ห้อง ได้แก่มหาเถร
 อนรรท ๓ ห้อง ได้แก่ขุนคลองพล ๓ ห้อง ถึงมมอีสานเข้า
 กัน ๑๖๕ ห้อง พระพุทธรูป ๑๖๕ พระองค์

แลจึงเจ้ามหาปเรียนทศศรีแลพระสงฆ์ทั้งหลาย แล
 ผขาวอริยพงษ์แลนายสามราชหงษ์ ก็ให้วัดกำแพงรอบพระ
 ระเบียงทั้งสี่ด้านให้แก่พระสงฆ์ทั้งปวง แลผู้ใดห้องพระทั้ง
 ปวง กำแพงฝ่ายบูรพ์ ๔ เส้น ๑๓ วา แต่มมอีสานไปได้
 แก่พงไพรโพธิมณเฑียรเส้น ๖ วา ได้แก่นายรัตนในโชติ
 บาลเส้น ๔ วา ได้แก่นายรัตมหาเถรเหมรังศรีถึงพระธรรม
 ศาลา ๕ วา ได้แก่มหาเถรสุทธิชาติพงษ์วัศมังกุต ๑๕ วา
 ได้แก่เพหารหลวง ๕ วาจนมมอาคณ ถ้านทักษิณ ได้แก่

สังฆเถรเพ็ชเส้น ๒ วา ได้แก่เจ้าเมืองบันทายสมอ ๙ วา
 ได้แก่มหาเถรสรรเพ็ช ๑๙ วา ได้แก่มหาเถรธรรมกัลยา
 เส้น ๒ จนมมหรคีต่านปัจฉิมได้แก่เพหารหลวง ๘ วา ได้
 แก่ศรีสุต่านเจ้าเมืองไทร ๙ วา ได้แก่มหาเถรราชเสนา ๕
 วา ได้แก่มหาเถร ๒ วา ได้แก่มหาเถรมังคลาจารย์ ๔ วา
 ได้แก่มหานนทสารีย์ ๑๙ วา ได้แก่มกัลยามิตร ๑๒ วา ทั้ง
 ประตด้วย ได้แก่ขุนไชยสุรา ๙ วา ประตข้างหนึ่งด้วย ได้แก่
 ราชาคีรีเทวาเจ้าเมืองกะลันตัน ๙ วา ได้แก่ขุนศรีพลแปด
 อ้อมแสนเมืองขวางเจ้าเมืองสระ ๙ วา ได้แก่อวทองนาย
 รามส่วยพฤทธิบาท ๑๒ วา จนมมพายัพ แต่ด้านอุดรไปได้
 แก่ขุนแปดสนเจ้าเมืองตรัง ๘ วา ได้แก่ราชภัททยาเจ้า
 เมืองพัทลุง ๑๐ วา ได้แก่ขุนจุลาเจ้าเมืองลง ๘ วา ได้แก่
 นายฉินน้อยหัวปากส่วย ๔ วา ได้แก่นายจอมศรี นายน้อย
 ยอดม่วง ๒ วา ได้แก่นายคำหัวปากส่วย ๒ วา ได้แก่นาง
 แม่เจ้าเรือนหลวง ขุนอินทาราช่วยด้วย ๕ วา ได้แก่มหาเถร
 ปเรียนทศศรีแลผขาวอริยพงษ์ ๑๕ วา ได้แก่มหาเถรอนุ
 รุทธ์ ๙ วา ได้แก่ขุนคลองพล ๔ วา จนมมอีสาน เข้ากัน
 ทั้งสถานเป็นกำแพงเท่านั้น ๑๗ เส้นกับวาหนึ่ง

จึงพระสงฆ์ทั้งหลายร้องฟ้องว่าจะขอที่ภูมิมีสัตว์ไว้
 สำหรับญาติโยมทำเป็นนาจ้งหนสำหรับอาราม สำหรับพระ
 ระเบียง จึงขุนอินทราแลพระสงฆ์ทั้งหลาย ก็ทำกระบวนให้
 นายสามราชหงษ์ แลผขาวอริยพงษ์เข้าไปถวาย จึงมีพระ
 บรรพตตรัสให้หาขุนอินทรา แลพระสงฆ์เข้าไป จึงขุน
 อินทราแลพระสงฆ์เข้าไป จึงมีพระบรรพตตรัสให้ขุนรัต-
 นากร คุมคนสามารถมาร้งเมืองนครศรีธรรมราช จึงมีพระ
 บรรพตตรัสให้ขุนอินทราเป็นศรีมหาราชา ๆ ก็ทูลด้วยกิจ
 พระศาสนาแลพระสงฆ์ให้เจ้าคณะถวายขบวนแลบาญชีพระ-
 สงฆ์ทั้งหลาย ก็ทูลด้วยที่ภูมิมีสัตว์ขอให้ญาติโยมพระสงฆ์ทั้ง
 หลาย สร้างสวนไร่นาไว้สำหรับอาราม สำหรับพระห้อง
 สำหรับพระสงฆ์ทั้งหลาย แลมีพระบรรพตให้นายสามจอมจำ
 พระบรรพตออกมาด้วย ศรีมหาราชาให้ทำสารบาญชีที่ภูมิมิ-
 สัตว์ทั้งสองฝ่ายชเลแดน ไว้แก่พระสงฆ์เจ้า ให้ญาติสร้างสวน
 ไร่นาดินป่า สำหรับพระห้องพระระเบียงแลพระสงฆ์เมื่อ
 มหาศักราช ๑๕๕๐ ปีนั้น จึงศรีมหาราชาแลนายสามจอม
 แจกดินป่าณหัวปาก นายคำให้แก่พระมหาธาตุเจ้า ๑๕๐

เส้น ผ่ายบุรพให้อำแดงสาขายาบาล ๕ เส้น แลให้นาย
 ศรีรักยาบาล ๕ เส้น รวหนึ่งเป็นนาจ้งหัน วัดให้แก่นาย
 ทองใสหัวปาก ในโพธิมณฑลเศียร วัดให้พระกัลปนา เป็นนา
 จ้งหันในหัวสิบหมวดนายทองใสยาบาล ให่วัดภูมิมีสัตให้
 แก่พระเดิมแลมหาเถรพุทธสาคร บัณฑิตเพียนยาบาล
 จ้ง ตำบลสตกเมือง เป็นนา ๒,๐๙๙ กะบั้ง ให่วัดภูมิมีสัตให้
 แก่พระระเบียงมหาเถรสัทธาติพงษ์ วัดภูมิมีสัต ให้แก่มหาเถร
 เหมรังศรี ให้นายแพ่งนายว้วยาบาล อำแดงทาม้องมหา
 เถรเหมรังศรี สร้างเป็นนาจ้งหัน ให่วัดภูมิมีสัตให้แก่มหา
 เถรปเรียนทศศรี สำหรับพระระเบียง ๑๐ ห้อง ให้นาย
 พุทธศรยาบาลผ่ายทักษิณต่อแดนด้วยพระธรรมศาลา ผ่าย
 ตะวันออกต่อแดนด้วยพระกัลปนา ผ่ายตะวันตกทลาลหวง
 ผ่ายสตันแม่น้ำเป็นแดน เป็นนา ๑๑ เส้นกับรวหนึ่ง แลผ่ง
 ศิลาไว้เป็นแดนทั้งสี่ทิศ ให่วัดภูมิมีสัตให้แก่พระกัลปนา ให้
 นายสร้อยผขาวยาบาลวัดภูมิมีสัตให้แก่อุโบสถ ๖ เส้น ให้
 วัดภูมิมีสัตให้แก่มหาเถรสังฆเถรเพ็ช เป็นนาจ้งหันตำบล
 บัจฉิมหริตเมืองนาขวางเจ็ดรว ให้แก่พระธรรมศาลาเป็นนา

๘ เส้น เป็นนาจงหันมหาเถรเหมรังศรีตำบลท่ากะสังให้แก่มหาสังฆเถรเพ็ชตำบลท่าซาก เป็นนาจงหันเข้าพระเป็นวา
 ๑๗ เส้น ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นายน้อยทองสุก ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่งพไลตำบลโพธิมณฑิยร ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่มหาเถรโชติบาลให้นายรัตพงษ์พญา ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่พระเดิม
 เป็นนาจงหันพระมหาเถรพุทธสาคร ตำบลตรอกเมืองเป็นนา ๑๑ เส้นกับรวหนึ่งให้วัดภูมิมีสัตให้แก่พระระเบียง เป็นนาจงหันพระมหาเถรธรรมราชแลมหาเถรเพ็ช ให้วัดภูมิมีสัตให้เป็นนาเชิง คดีเป็นนา ๒ เส้น ฝ่ายอาคณเมืองเป็นนาเชิงคดีสงฆ์ให้เจ้าคณะ ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่พระระเบียง เป็นนาจงหันพระมหาเถรธรรมกัลยา ให้บาคุรัตพยาบาล

แลศรีมหาราชาแลนายสามจอมวัดที่ภูมิมีสัต ให้แก่งนี้ให้ญาติทั้งปวงพยาบาล แลให้พระยากำแพงแลพระระเบียงทั้งนั้นด้วยแล้ว ให้ขุนศรีพลเอาเชิงกุฎีในวัดพระคูหาวัดลำพูนฉวางเมืองสระ ให้เอามาคุมพระธรรมศาลาให้มหาเถรเหมรังศรีรักษา แลมหาเถรเหมรังศรีกรอพงว่านาซึ่งแจกนั้นน้อยนัก และจะขอคืนป่าตำบลบางน้ำเดิมนานา

ตะโพนอีกเล่า จึงศรีมหาราชาแล่นายสามจอมให้นายรัดปลัด
 ศรีมหาราชา ไปวัดคินป่าแลบางน้ำเค็มนาตะโพนอีกเล่า ให้
 แก่มหาเถรเหมรังศรี ๆ ก็ให้นายว้ออำแดงราอำแดงทา นื่อง
 มหาเถรเหมรังศรีสร้างเป็นนากำนันห้องแล้ว อำแดงเอ้อย
 ให้แก่นายใสพี่พระมหาเถรเหมรังศรี ข้างหัวนอนอำแดงทรา
 สร้างนั้นให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นายแดงสัง สร้างเป็นนาจ้งหัน
 พระเจดีย์ แล้วให้วัดภูมิมีสัตให้นายอุจน์จ้งหันเป็นนาพระกล-
 ปนา ให้วัดภูมิมีสัตให้นายสามบุรุษแลอำแดงใหม่รักษา ให้
 วัดภูมิมีสัตให้นายแผ่นหนาพระกลปนา ให้วัดภูมิมีสัตให้
 มหาเถรเหมรังศรี ให้นางเพงสร้างเป็นนาจ้งหัน ให้วัดภูมि
 มีสัตให้ ในกลปนาในหัวสิบนายหมู่ สร้างเป็นนาจ้งหัน ๕
 เส้น ๓ หมวดเป็นนาจ้งหันเจ้าคณะ แล้ววัดภูมิมีสัตตำบล
 ท่าชี ให้แก่พระธรรมศาลา ให้นายอินสร้างเป็นนาเข้าพระ
 แลจ้งหันพระมหาเถรเหมรังศรี ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นาย
 สามเพ็ช่นายงวักว่ง อำแดงเอ้อยอำแดงบุญนงสร้างคลอง
 แจระเป็นนาจ้งหันสำหรับพระธรรมศาลา มหาเถรเหมรังศรี
 ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นายงว้ออำแดงเอ้อย อำแดงบุญนงสร้าง

คลองตำบลดั้งเดิมมาตร เป็นนาจึ่งหันสำหรับพระธรรมศาลา
 มหาเถรเหมรังศรี ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นายอ่อนนายคำศรีสร้าง
 ตำบลพระกระเสศ เป็นนาจึ่งหันมหาเถรเหมรังศรี ให้วัด
 ภูมิมีสัตให้แก่ชาวลางต้นสร้างตำบลมูให้วัดภูมิมีสัต ให้แก่
 มหาเถรมังคลาจารย์ แลมหาเถรนนทสารีย์สร้างตำบลยวน
 กระแลบทะ ให้นายเกิดสร้างพยาบาลสำหรับพระระเบียง ให้
 วัดภูมิมีสัตให้แก่นายพุทธสรแลผขาวอริยพงษ์ ตำบลพเตียน
 สร้างเป็นนาจึ่งหันปเรียนทศศรี ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นาย
 พุทธสรแลผขาวอริยพงษ์ สร้างตำบลท่าชี ๓ รวเป็นนามหา
 ปเรียนทศศรี ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นายพุทธสรตำบลพายัพ
 เมือง สร้างเป็นจึ่งหันมหาปเรียนทศศรี ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่
 มหาเถรเพ็ช ตำบลท่าชีสร้างสำหรับพระระเบียง ให้วัดภูม
 มีสัตให้แก่นายคำสร้างตำบลฉลง ให้วัดภูมิมีสัตให้แก่นายเทพ
 ตำบลพะเตียน สำหรับพระธรรมศาลา แลมหาปเรียนทศศรี
 เหมรังศรี ทั้งนย้อมศรมหาราชาแลนายสามจอมแจกดินป่า
 ให้ทุกสังกัดทุกหมู่ จึ่งศรมหาราชาแลนายสามจอมแจกทำ
 บานูชิตเชิงภูวักให้แก่นางเจ้าเรือนหลวง แลหัวสิบชาว

ปทการพระกัลปนา แลวัดให้ผู้ครองเพณิแลพระสงฆ์อันชน
 แก่เจ้าคณะสงฆ์ วัดนอกวัดเสสนายรายทั้งหลายให้ทุกตำบล
 ตามพระบรรพตแล้ว ให้นายสามจอมเข้าไปถวายบังคม แล้ว
 ถวายขบวนพระมหาธาตุแลพระระเบียง แลโพธิมณฑิย
 แลพระเดิมแลอารามแลบาญชีแลญาติพระสงฆ์ แลที่ภูมิมีสัต
 ทุ่งปวง แลนายสามจอมทูลด้วยพระเจดีย์ แลพระเพหาร แล
 ขอประดิษฐานผู้คน แลญาติไว้เป็นข้าพระแลขอที่ภูมิมีสัต
 จึงมีพระราชโองการอนุโมทนาด้วยนายสามจอม จึงให้นาย
 แวงจำพระบรรพตไปมอบที่ภูมิมีสัต แลข้าพระไว้สำหรับ
 พระนั้น แลห้ามราชการทุ่งปวงนั้น มีพระราชโองการไว้
 สำหรับพระแลนายสามจอมได้ที่ภูมิมีสัต ตำบลบ้านสนได้
 พระระเบียงได้กำแพงล้อมพระมหาธาตุด้วย แล้วพระศรี
 มหาราชสร้างพระวิหารฝ่ายทักษิณพระมหาธาตุ แลก่อพระ
 เจดีย์เพหารสูง ๗ วาปิดทองลงถึงอาสน์ ก่อพระพุทธรูปทั้ง
 สี่ด้าน ๆ ละแปดพระองค์ เข้ากัน ๓๒ พระองค์ พระพุทธร
 รูปประธานด้านละองค์ เป็นพระ ๓๖ พระองค์ ได้ชื่อว่า
 พระวิหารหลวง แลพระมหาเถรเหมรังศรีสร้างพระธรรม

ศาลา ขุนศรีพลแปดอ้อมแสนเมืองขวาง เอาเชิงภู่วัศคุหา
ฉวางวัศลำพน เอาจากมามุ่งพระธรรมศาลา

อยู่มาพระศรีมหาราชาถึงแก่กรรม ศักราช ๑๘๖๑ ปี
โปรดให้ข้าหลวงออกมา เป็นศรีมหาราชาแต่งพระธรรม
ศาลา ทำระเบียงล้อมพระมหาธาตุ แลก่อพระเจดีย์วัศสภ มี
พระบันทึรให้พระศรีมหาราชาไปรับเมืองลานตากา ศรีมหา
ราชาถึงแก่กรรมเอาศพบมาไว้วัศสภ แล้วเอามาก่อเจดีย์ไว้ใน
พระเค็ม ๙ ยอด

เมื่อศักราชได้ ๑๘๑๘ ปี โปรดให้หลวงศรีวรารังษี
มาเป็นเจ้าเมือง มาทำวิหารฝ่ายอุดรพระธาตุ ทักษณพระโพธิ
มณฑเฑียร ก่อพระสูง ๗ ศอก หล่อพระสามฤๅษองค์หนึ่งไว้
ปัจจุบัน เมียหล่อองค์หนึ่งไว้ฝ่ายบูรพ์ ชื่อว่าเพหารเขียน
แล้วอุทิศข้าหญิงชายไร่นาไว้สำหรับรักษาพระ โปรดให้
หลวงพิเรนทรเทพมาเป็นเจ้าเมือง พระทิพราชาน้องพระญา
สุพรรณเป็นปลัดศึก อารุยกมาตีเมือง แล้วไปตีเมืองพัทลุง
ได้ ทิพราชาเป็นแม่ทัพไปตีได้คืนแล้ว

เมื่อศักราช ๒๐๓๘ ปี โปรดให้พระยาพลเทพราชมา
เป็นเจ้าเมือง เกณฑ์ตักแต่งทำกำแพงกำชับไว้ แล้วเข้าไป
กรุงทางเมืองสระ

เมื่อศักราช ๒๑๔๑ ปี โปรตให้พระยาศรีธรรมราช
เคชะมาเป็นเจ้าเมือง อชงคนะให้ลักปหม่าหนาเป็นแม่ทัพ
เรือมารบเสียชนคำแห่งปลัดนครปากพระญา ข้าศึกกรุกเข้ามา
ถึงต้นกำแพงฝ่ายอุดร พระยาศรีธรรมราชออกรบศึกหนีไป

เมื่อศักราช ๒๑๔๔ ปี โปรตให้พระยารามราชท่ายน้ำ
มาเป็นเจ้าเมือง เอาขุนเยาวราชมาเป็นปลัด รัช้าวศึกอชง-
คนะจึงพระยาให้ขุดคูฝ่ายบูรพ์ แต่ลำน้าทำวังมาออกกลำน้า
ฝ่ายทักษิณ

เมื่อศักราช ๒๑๗๑ ปี ศีกอชงคนะยกมา พระญาก็ให้
ตั้งค่ายคูฝ่ายอุดร และแต่งเรือหมเรือพายพลประมาณห้า
หมื่นเสศ รบกันเจ็ดวันเจ็ดคืน ขุนพญาออกหักทัพกลางคืน
ศึกแตกลงเรือ ศีกเผาวัดท่าโพเสีย พระญาถึงแก่กรรม
พระญาแก้วผู้หลานก่อพระเจดีย์ บรรจุธาตุไว้ในพระธรรม
ศาลา

เมื่อศักราช ๒๑๙๗ ปี มีพระบรรทลโปรดให้พระญา
บริบาลพลราช เจ้าเมืองตะนาวศรีมหานครมาเป็นเจ้าพระญา
นครศรีธรรมราช เตะไชยอภัยพิริบรากรมพาหุเจ้าพระญา
นครศรีธรรมราช.

กว้างยาวของกำแพงเมืองธรรมโศกราชมหานคร

กว้างด้านใต้	๑๑ เส้น ๑๔ วา
กว้างทิศเหนือ	๑๑ เส้น ๑๔ วา
ยาวทางตะวันตก	๖๐ เส้น ๘ วา
ยาวทางตะวันออก	๖๐ เส้น ๘ วา
กำแพงเมืองสูงตลอดไปพักเสมา	๑๕ ศอก
เชิงเทินหนา	๒๒ ศอก
ริมเชิงเทินสูง	๒ ศอกถ้วน
กำแพง ลึก	๘ ศอก
มีป้อม	๑๐ ป้อม

ประตูเมือง มี ๑ ประตูไชยเหนือ ๒. ประตูไชย
ใต้ ๓. ประตูโพธิ์ ๔. ประตูลอค ๕. ประตูพานยม
๖. ประตูลัก ๗. ประตูท้ายวัง ๘. ประตูท่าม้า ๙. ประตูท่าชี
กำแพงชั้นนอก ทั้งสี่ทิศคือ ๑. กำแพงถม ๒.
กำแพงเซา ๓. กำแพงโคก ๔. กำแพงโนระ

หอสมุดแห่งนครราชสีมา
ไม่ทองเหลืองรองกำแพงเมืองเป็นแม่ไฟ บนเชิงเทิน
มีช่องปืน โดยรอบทั้ง ๔ ทิศ มีคู่อ้อมรอบกำแพงเมือง.

